

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z powództwa Z. K.

przeciwko P. H. i W. P.

o ustalenie istnienia stosunku pracy i zapłatę wynagrodzenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 19 listopada 2024 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy

i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej

z dnia 10 listopada 2022 r., sygn. akt VI Pa 72/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej - na rzecz adwokata G.G. 240 (dwieście czterdzieści) złotych kwotę powiększoną o należny podatek od towarów i usług wraz z odsetkami, o których mowa w art. 98 § 1¹ Kodeksu postępowania cywilnego tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym,
3. odstępuje od obciążenia powoda Z. K. kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej wyrokiem z dnia 7 września 2022 r., w sprawie powództwa Z. K. przeciwko pozwanym W. P. i P. H. wspólnikom spółki cywilnej W. w C. o ustalenie istnienia stosunku pracy pomiędzy nimi, zapłatę wynagrodzenia za czas powstrzymywania się od pracy, zapłatę za wykonaną pracę, zapłatę za urlop wypoczynkowy, w łącznej kwocie 31.840 zł, w pkt 1 oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego z dnia 30 maja 2022 r. oddalającego wniesione przez niego powództwo, a w pkt 2 zasądził od powoda na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 1.350 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej wniesionej przez pełnomocnika powoda z urzędu (karta 267-272), zaskarżając orzeczenie Sądu Okręgowego w całości, w podstawach skargi podniósł zarzut naruszenia prawa procesowego, a to:

- art. 233 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że między pozwanymi a powodem nie istniał stosunek pracy w sytuacji, gdy powód w związku z zawarciem umowy o pracę z pozwanymi w dniu 9 października 2020 r. na czas nieokreślony zmuszony był powstrzymywać się od innej pracy, był stratny o wynagrodzenie za wykonaną pracę oraz zapłaty za urlop wypoczynkowy na łączną kwotę 31.840 zł; przez przyjęcie, że powód nie posiadał odpowiednich kwalifikacji do wykonywania stanowiska, na którym został zatrudniony, w sytuacji gdzie opisany szeroko rzekomy brak umiejętności specjalnych Z. K. mógł być wynikiem chwilowej nieuwagi, wadliwości działania pieca, specyficznej formy jego działania, złośliwości innych pracowników lub samych pozwanych; przez przyjęcie, że pomiędzy stronami została zawarta umowa o pracę na okres jednego dnia, w sytuacji, gdy potwierdzenie zawarcia tej umowy nastąpiło dopiero po interwencji Inspektora Państwowej Inspekcji Pracy, a powód nie został dopuszczony do jej wykonywania, lecz sprawdzono jego kwalifikacje, w sytuacji, gdy ogłoszenie o zatrudnieniu nie wskazywało na wymóg przejścia jakiejkolwiek weryfikacji umiejętności, a ponadto rodzaj oferowanej pracy nie wymagał wiadomości i umiejętności specjalnych. Dokonano jedynie powierzchownej i niezgodnej z zasadami logiki i doświadczenia

życiowego oceny dowodu z zeznań pozwanych oraz świadka J. H., którzy twierdzili w trakcie postępowania przed Sądem pierwszej i drugiej instancji, iż do otrzymania stanowiska konieczne są wiadomości i umiejętności specjalne. Z treści ogłoszenia o zatrudnieniu nie wynikało, aby kandydat zobligowany był do przejścia jakiegokolwiek weryfikacji swoich umiejętności; z zeznań pozwanych oraz świadka J.H. wynikało, że w trakcie postępowania przed Sądem pierwszej i Sądem drugiej instancji, iż przyczyną nieprzyjęcia Z. K., był rzekomy brak jego odpowiednich, a faktycznym powodem rozwiązania stosunku pracy na podstawie art. 52 k.p. był jego konflikt z pozostałymi pracownikami.

- art. 328 § 2 k.p.c. przez sporządzenie uzasadnienia w sposób sprzeczny z treścią powołanego przepisu, z uwagi na dokonanie oceny dowodów w sposób wybiórczy, bez wskazania odniesienia się do działania Inspektora Państwowej Inspekcji Pracy i spóźnionych działań pozwanych.

Wobec przedstawionych zarzutów powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w punktach 1 i 2 oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, oraz zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ponadto wnioskował o zasądzenie na rzecz pełnomocnika z urzędu zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu kasacyjnym.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł jej oczywistą zasadność. Uzasadniając wniosek, wskazał na istotne zagadnienie prawne, polegające na konieczności rozstrzygnięcia kwestii, czy między pozwanymi a powodem istniał stosunek pracy. Według skarżącego, z informacji przedstawionych przez powoda jednoznacznie wynika, że w związku z zawarciem umowy o pracę z pozwanymi w dniu 9 października 2020 r. na czas nieokreślony pozwany zmuszony był powstrzymać się od innej pracy, był stratny o wynagrodzenie za wykonaną pracę oraz urlop wypoczynkowy na łączną kwotę 31.840 zł. Ponadto, jak wynika bezspornie z przedstawionego materiału dowodowego, w dniu 9 października 2020 r. powód pracował w przedsiębiorstwie pozwanych. Pozwani nie podpisali z nim umowy o pracę, nie skierowali go na badania lekarskie, nie przeprowadzili szkolenia BHP, nie przeprowadzili szkolenia

stanowiskowego oraz nie przedstawili grafiku. Podkreślił również, że nie są prawdziwe twierdzenia pozwanych, iż umowa o pracę z powodem została rzekomo zawarta jedynie na jeden dzień. Wszystkie powyższe okoliczności, potwierdzone opisanymi wyżej dowodami świadczą, że powód został zatrudniony przez pozwanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną (karta 302-304) pozwani wniesli o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ewentualnie o jej oddalenie oraz zasądzenie na rzecz pozwanych kosztów postępowania kasacyjnego, w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powoda nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym poza dwuinstancyjnym sądowym trybem odwoławczym. Ten szczególny charakter wyraża się również w kwalifikowanych wymaganiach formalnych skargi kasacyjnej jako pisma procesowego.

Ustawodawca, konstruując elementy skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) oraz obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, konstrukcyjne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego.

W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem,

polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Jej przyjęcie do merytorycznego rozpoznania musi być uzasadnione istotnym interesem publicznym, w szczególności potrzebą dokonania wykładni przepisów, które jeszcze nie doczekały się sądowej interpretacji albo wywołują wątpliwości interpretacyjne, rozstrzygnięciem istotnych zagadnień prawnych, zwłaszcza o charakterze precedensowym, dotychczas nierozważanych przez Sąd Najwyższy, wreszcie wyeliminowaniem orzeczeń oczywiście i rażąco wadliwych. Wniesienie skargi kasacyjnej doznaje istotnych ograniczeń, pozwalających Sądowi Najwyższemu na wstępną selekcję spraw, które będą merytorycznie rozpoznane (tzw. przedsąd).

Sąd Najwyższy przyjmuje zatem skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) powinno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Sąd Najwyższy w ramach tzw. przedsądu bada tylko powołane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie, zaś cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie przez skarżącego istnienia przesłanek o

charakterze publicznoprawnym (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; 4 lipca 2017 r., III CSK 64/17, LEX nr 2351305; 28 lutego 2024 r., I CSK 6686/22, LEX nr 3690152).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, rozumianego jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437, z 7 lutego 2024 r., II USK 490/22, LEX nr 3668542) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2023 r., III USK 316/22, LEX nr 3575769).

Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, to jest podlegającą uwzględnieniu (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777; z 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695; z 18 września 2024 r., II USK 116/24, LEX nr 3774113). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, ma być przy tym ona łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr

602638; 27 kwietnia 2021 r., II PSK 68/21, LEX nr 3252281; 14 listopada 2023 r., I PSK 13/23, LEX nr 3624388; 6 lutego 2024 r., III PSK 49/23, LEX nr 3670272).

Skarżący nie spełnił opisanych oczekiwań co do wymagań konstrukcyjnych skargi kasacyjnej. Przede wszystkim nie wskazał, jaki przepis został w sposób oczywisty naruszony przez Sąd drugiej instancji, a jak wywiedziono wyżej, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego, oczywistego naruszenia przepisu prawa - jasnego i jednoznacznego, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości. Ponadto skarżący nie przedstawił argumentacji prawnej i stosownego do niej uzasadnienia, w którym wykazałby kwalifikowaną postać naruszenia.

Podkreślenia wymaga, że wniosek skarżącego o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazujący na „konieczność rozstrzygnięcia kwestii, czy między pozwanymi a powodem istniał stosunek pracy” dotyczy w istocie ponownej oceny okoliczności faktycznych, co w postępowaniu przed Sądem Najwyższym jest niedopuszczalne. Twierdzenia skarżącego sprowadzają się wyłącznie do polemiki i kwestionowania ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd drugiej instancji oraz oceny materiału dowodowego. Skarżący, uzasadniając przyczynę przedsądu, skoncentrował się wyłącznie na powtórzeniu własnych twierdzeń, iż pomiędzy powodem a pozwanym doszło do nawiązania stosunku pracy na czas nieokreślony. Wbrew tej ocenie należy mieć na względzie, że Sądy rozstrzygające merytorycznie w sprawie uznały, że między powodem a pozwanym nie doszło do zawarcia umowy na czas nieokreślony. Z ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie wynikało, że powodowi od początku zakomunikowano, że w dniu 9 października 2020 r. ma jedynie zaprezentować swoje umiejętności w zakresie wykonania pizzy i jeżeli umiejętności te zostaną ocenione jako zadowalające, to zostanie z powodem zawarta umowa o pracę na warunkach, które dopiero miały być uzgodnione. Pozwani sporządzili pisemną umowę o pracę na okres próbny jednego dnia, wypłacili powodowi wynagrodzenie za przepracowany czas oraz wydali świadectwa pracy. Między stronami nie doszło do nawiązania stosunku pracy na czas nieokreślony, gdyż pozwani nie wyrazili zgody na zawarcie z powodem umowy o pracę na dalszy okres. Powód został wyproszony z restauracji z powodu swojego niegrzecznego zachowania w stosunku do innych pracowników oraz

ksenofobicznych uwag. Wobec braku woli zawarcia umowy o pracę przez pozwanych, nie doszło do nawiązania stosunku pracy, co wiązało się z oddaleniem roszczenia powoda na podstawie art. 25 § 1 i 2 k.p. oraz art. 29 § 1 i 2 k.p.

Należy mieć zatem na uwadze, że spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie stanu faktycznego, nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany - zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. - ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Z uwagi na ograniczenia wynikające z art. 398³ § 3 k.p.c., o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie może w żadnym razie świadczyć kwestionowanie ustaleń faktycznych lub oceny dowodów Sądu drugiej instancji. Wywody skarżącego nie przekonują, że Sąd Okręgowy naruszył prawo materialne i procesowe w sposób, który przekłada się na konieczność uchylecia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia. Skarżący nie wykazał, że zastosowanie powołanych w zarzutach kasacyjnych przepisów prawa, których naruszenie miałoby wskazywać na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, było oczywiście błędne, lub doprowadziło to tego, że zaskarżony wyrok jest oczywiście nieprawidłowy.

Wobec niewykazania przez skarżącego istnienia powołanych przesłanek przedsądu Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów: nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym rozstrzygnięto na podstawie § 15 ust. 1 pkt 1 i 2 w związku z § 8 pkt 5 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 763), powoda oparto na art. 102 k.p.c.

[SOP]

[a.ł]

